

Nordiska Konservatorförbundet- Svenska Sektionen, NKF-S, uttalar sig härmed om riktlinjerna för gallring, via den förfrågan som sänts från Riksförbundet Sveriges Museer.

1. Kan liknande riktlinjer för gallring fungera för svenska förhållanden?

Ja, efter viss omarbetning (se nedan) är ett sådant dokument något som NKF-S ser som positivt.

2. Vad i de brittiska riktlinjerna kan vi använda (utifrån ”ditt” perspektiv) i svenska förhållanden?

Det är bra att ha ett överblickbart schema över beslutsgången vid gallring. Ett sådant schema kan lätt förstås av all personal på ett museum utan att alla måste sätta sig in i hela den komplicerade processen.

De etiska och juridiska förutsättningarna är mycket bra formulerade i de brittiska riktlinjerna, liksom avsnittet ”Att leda processen”.

3. Vad saknas i de brittiska riktlinjerna som skulle behöva finnas med i svenska riktlinjer?

- Inför en svensk version bör fallstudier från svenska gallringar sammanställas, och länkas till på samma sätt som i den engelska versionen. I dessa skall reflektioner från museipersonal samt allmänhet tas med.
- I urvalskategorierna för gallring finns kategorin *Föremål som inte används*. Denna benämning motsätter till viss del tanken om museisamlingar som kunskapsarkiv för framtiden, och bör formuleras om till att innefatta övervägandet om att behålla föremålet som en referens för framtida generationers nytta. Föremål i en museisamling är inte endast till för att användas, utan också till för att fungera som fysiskt arkivmaterial.
- *Beyond repair* – i svenska förhållanden ska annat begrepp än reparera användas, exempelvis konservera eller bevara. Detta är ett etiskt ställningstagande, eftersom ett museum ej bör åta sig att förändra objekt så som sker vid en reparation.
- Gallringsförfarandet som benämns som ”återvinning av föremål” måste utvecklas genom att problematisera det till synes enklaste gallringssättet.
- I de svenska riktlinjerna ska det fastställas att konservatorskompetens alltid måste finnas med vid bedömning av föremålets fysiska tillstånd. Konservatorns fackkunskap om materialets framtida nedbrytning skall ligga till grund för bedömningen om gallring eller omplacering av objekt.

4. Med de brittiska riktlinjerna som utgångspunkt, går det att säga något om möjligheter med eventuella svenska riktlinjer? Går det att säga något om svårigheter med eventuella svenska riktlinjer?

Möjligheter: Eventuella svenska riktlinjer skulle ge en möjlighet till svenska museer att upprätta en mer genomtänkt bevarandestrategi. Att museerna ställs inför gallringsfrågor är helt uppenbart. NKF-S anser att riktlinjer för gallring måste utarbetas på ett nationellt plan så att samtliga museer följer samma riktlinjer. Kan dessa riktlinjer dessutom knytas till museernas förvaltningsplaner, blir det mycket tydligt hur processen och kriterierna för gallring ska äga rum.

Svårigheter: Det finns ingen nationell svensk policy för bevarande av flyttbart kulturarv, inte heller någon svensk definition av begreppet ”museum”. Det finns därmed en stor svårighet att referera till s.k. ”vägledande principer”. Frågan bör först fastställas huruvida man i riktlinjerna för gallring skall referera till internationella etiska principer, eller om man i Sverige först skall arbeta för att formulera sådana principer, vilka framtida riktlinjer rörande exempelvis gallring kan utgå ifrån. ICOMs etiska regler, <http://icomsweden.se/wp-content/uploads/2010/12/Läsa-ICOMs-etiska-regler.pdf>, skulle kunna fungera som dylika ”vägledande principer”, dock är dokumentet en sammanställning av etiska regler som inte berättar hur man på nationell nivå skall förhållas sig och värdera begreppet flyttbart kulturarv.

Till svårigheten hör också att man i Sverige har flera olika typer av museum. Ett exempel på detta problem kan vara om gallringsförfarandet beslutas att ske genom försäljning, eftersom frågan om ägandeförhållanden då kan avgöra vem som tar beslut om gallringen. NKF-S anser att RSM ska arbeta för att påverka politiker så att beslut om avyttring/gallring oavsett museets ägandeform alltid ska delegeras ner till verksamhetschefen/museichefen och aldrig ligga på politisk-/huvudmannanivå. Här vill även NKF-S framhålla att vi motsätter oss försäljning som gallringsmetod. I Sverige är frågan om repatriering inte lika omfattande som i Storbritannien. Det är dock fortfarande mycket viktigt att man inför ett sammanställande av riktlinjer för gallring ser över vilka andra riktlinjer landet har i fråga om repatrieringskrav. I det engelska dokumentet hänvisas nämligen till museernas egna policys vad gäller frågan. Vad enskilda museer har skrivit i sin förvaltningsplan angående repatriering har NKF-S ingen fullständig överblick av. Riktlinjer för detta är något som många museer bör se över och införliva i förvaltningsplanen

I det brittiska dokumentet uppges flera gånger att museer vid osäkerhet i enskilda fall kan kontakta Museum Association för vägledning och råd. Här skulle RSM och Svenska ICOM spela samma roll i Sverige.

Akrediterade museer i Storbritannien är skyldiga att ha en förvaltningsplan, vilken är en förutsättning för att liknande riktlinjer skall kunna användas. Vidare uppges i dokumentet att museer "enligt ackrediteringsreglerna" måste söka tillstånd från MA för att få avyttra ett föremål genom försäljning utanför den offentliga sektorn. I de brittiska riktlinjerna anges "uteslutning ur MA" som eventuell konsekvens av ett oetiskt gallringsbeslut, samt att konsekvenserna kan bli att museet får svårt att hitta finansiärer. Det finns inga motsvarande nationella regler för museerna i Sverige, vilket skapar en svårighet att upprätta ett kontrollorgan för oetiska förfaranden. Genom att bli medlem i ICOM åtar sig de svenska museerna att följa ICOM:s etiska regler, men det finns ingen institution som följer upp om de etiska reglerna efterlevs. NKF-S anser att en ackreditering av museer kan fungera mer exkluderande än inkluderande men att det behövs ett övergripande organ som följer upp om de svenska museerna beaktar ICOM:s etiska regler.

Pia Christensson
Ordförande
NKF-S